

*Сидорук Олена Олександрівна,
студентка I курсу магістратури,
Спеціальності «Початкова освіта»*

*Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Топіха Віра Андріївна*

«Проблема інтеграції учнів з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір»

Освітнє реформування із запровадженням інклюзії в освітній простір передбачає рівний доступ усіх дітей до навчання в загальноосвітніх закладах поруч один з одним. Таке включення дітей в загальну систему освіти дозволяє їм не тільки навчатися, а й отримати належну соціалізацію.

Зараз українська система освіти тільки на початковому етапі реформування, тому питання розробки організаційно-педагогічних умов інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній процес є як ніколи актуальним.

У науковому середовищі було проведено багато ґрунтовних досліджень з інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір. В своїх наукових працях розглядали різні аспекти даної теми багато вітчизняних вчених, а саме В. Бондар, Вишемирський, В. Засенко, І. Іванова, В. Ляшенко Л. Каган, А. Капська, А. Колупаєва, Ж. Петрочко, О. Польовик, О. Столяренко, О. Савченко, А. Шведов, А. Шевчук, К. Щербакова та інші. Також дане питання не залишило байдужих і зарубіжних науковців, серед яких Ф. Гіддінс, Г. Тард, Д. Томпсон, Т. Парсонс, Ч. Кулі та інші.

Актуальність і необхідність соціальної, культурної та освітньої інтеграції та інклюзії дітей з особливостями розвитку в систему суспільних відносин підкреслюється в роботах А. Колупаєвої, М. Малофєєва, Н. Назарової, С. Шевченко, Н. Шматко, М. Чайковського та інших.

У вітчизняній науковій літературі, в яких описані проблеми інтеграції дітей з психофізичними порушеннями до загальноосвітнього простору подаються такі поняття, як інклюзивна освіта та інклюзивне навчання. Зокрема, під інклюзивною освітою розуміється система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [5, с. 24].

Світова педагогіка досліджує інтеграцію як можливість спільного життя і навчання усіх дітей за підтримки засобами економічного, організаційного, дидактичного і методичного характеру. Розглядаючи інтеграцію з педагогічної точки зору, можна її охарактеризувати, як стан, в якому всі діти навчаються і граються разом, з врахуванням специфічних можливостей і потреб кожного, у спільному просторі, у якому кожній дитині гарантуються умови для її активної участі на всіх етапах цього процесу та сприяння її розвитку та освіти [4].

В даний час інтеграція поступово розвивається до більш радикальної концепції інклюзії. «Англійське дієслово inclusion перекладається, як утримувати, включати, мати місце у своєму складі. Тому inclusion є терміном, який відображає нові погляди не лише на освіту, але й на місце людини в суспільстві» [5, 358].

Інклюзія – процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті.» [2]. Інакше кажучи, інклюзія дає можливість кожному члену суспільства зробити свій вибір з усіх аспектів повсякденного життя, дозволяє кожній людині повноправно брати участь в житті суспільства згідно з її бажанням.

«Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання,

що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу.» [2].

В основі інклюзивного навчання лежить право на освіту, проголошене ООН у Загальній декларації прав людини в 1948 році. Принцип інклюзивної освіти викладено в Саламанській декларації, прийнятій і схваленій у 1994 році 92 країнами світу: «Звичайні школи повинні приймати всіх дітей незалежно від їх фізичного, інтелектуального, емоційного, соціального, лінгвістичного або іншого стану і створювати їм умови на основі педагогічних методів, орієнтованих в першу чергу на потреби дітей».

Діти з особливими освітніми потребами – вельми специфічний контингент учнів. Але визначає подальшу долю дитини не особливості її розвитку самі по собі, а їхні соціальні наслідки. Ця «особливість» визначається не безпосередньо хворобою, а тим психологічним середовищем, в якому живе малюк з особливими освітніми потребами [1].

До дітей з особливими освітніми потребами зазвичай відносять тих, чий потреби залежать від певної фізичної чи розумової недостатності чи труднощів, пов'язаних із навчанням: учні із затримкою інтелектуального розвитку та (або) психічного розвитку (ЗПР), порушеннями слуху, зору, вадами мовлення, діти з гіперактивністю, розладом аутистичного спектру та інші.

У той же час учні з особливими потребами – це не тільки ті, у яких діагностовано різні психофізичні відхилення у розвитку. Особливі освітні потреби мають і ті діти, в яких можуть виникати проблеми зі встановлення соціальних контактів та під час взаємодії в групі.

Сучасна соціально-педагогічна наука до цієї категорії учнів включає і обдарованих та талановитих школярів. Вони мають високий рівень розвитку своїх здібностей, значний інтелектуальний потенціал і здатні досягнути високих результатів в одному або кількох видах діяльності, отже, вони є цінними для суспільства. Проте обдарована дитина також потребує особливої уваги вчителів і батьків.

Список використаної літератури:

1. Зайнятість молоді з функціональними обмеженнями / Яременко О., Бондарчук К., Комарова Н. та ін. Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003.
2. **Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник** / кол. авторів: Колупаєва А.А, Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І., 2-ге видання, стереотипне. К.: ФО-П Парашин І.С., 2010. 128 с.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія]. К.: «Саміт-Книга», 2009. 272 с.
4. Малофєєв Н.Н. Інтегрована освіта в Росії: задачі, проблеми та перспективи.– [Електронний ресурс]. URL: [http // www.1540.ort.ru/integration/incedu/art4.php](http://www.1540.ort.ru/integration/incedu/art4.php).
5. Специальная педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л.И. Аксеонова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др.; под ред. Н.М. Назаровой. 2/е изд., стереотип. М. : Изд. центр «Академия», 2001. 400 с.